

СИЛАБУС ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ

ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ

спеціальність	051 Економіка	обов'язковість дисципліни	обов'язкова
освітня програма	Економіка	факультет	економічних відносин та фінансів
освітній рівень	Перший (бакалаврськи)	кафедра	глобальної економіки

ВИКЛАДАЧ

Кравченко Юлія Миколаївна

Вища освіта: спеціальність – фінанси; кваліфікація – економіст.

Науковий ступінь - кандидат економічних наук 08.00.03 – «Економіка та управління національним господарством»

Вчене звання: доцент

Досвід роботи – більше 10 років

Показники професійної активності з тематики курсу:

- авторка 5 методичних розробок;
- співавторка 12 тематичних публікацій;
- учасниця наукових і методичних конференцій.

телефон	0954037630	електронна пошта	Kravchenko74@ukr.net	дистанційна підтримка	Moodle
---------	------------	------------------	----------------------	-----------------------	--------

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ОСВІТНЮ КОМПОНЕНТУ (ДИСЦИПЛІНУ)

Мета	формування ґрунтовних знань у майбутніх фахівців про сутність економічних процесів та явищ, закономірності функціонування і розвитку економічних систем, а також логіки сучасного економічного мислення й економічної культури, навчання базовим методам аналізу економічної дійсності, умінню приймати обґрунтовані рішення в умовах ринкової економіки.
Формат	лекції, практичні заняття, самостійна робота, індивідуальні завдання, командна робота.
Спеціальні форми навчання і форм їх контролю	- засвоєння здобувачами вищої освіти основних економічних категорій та законів розвитку і функціонування економічних систем (СК6, ПРН 3) відповіді на питання, практичне завдання, тестування; - освоєння методів економічного аналізу (ЗК3, ЗК4, ЗК7, СК6, ПРН 3, ПРН 5) відповіді на питання, практичне завдання ; - формування у здобувачів вмінь з'ясувати механізм дії економічних законів і механізм використання їх людством в процесі господарської діяльності (ЗК3, ЗК4, ЗК7, ЗК9, ПРН 3, ПРН 4) відповіді на питання, практичне завдання; - формування вмінь давати обґрунтовану характеристику і аналізувати економічні явища і процеси (ЗК3, ЗК4, ЗК8, ЗК9, СК6, ПРН 4, ПРН 5, ПРН 11, ПРН 23); практичне завдання; - вміння здобувачами вищої освіти оперувати економічними категоріями і поняттями, вести професійний дискурс та приймати економічно обґрунтовані рішення у професійній діяльності (ЗК3, ЗК4, ЗК7, ЗК8, ПРН 3, ПРН 4, ПРН 5, ПРН 9, ПРН 10, ПРН 12, ПРН 21, ПРН 23) відповіді на питання, ситуаційні задачі; - формування у здобувачів вмінь визначати суттєві риси сучасних економічних систем, напрямки їх еволюції (ЗК7, ЗК8, ЗК9, ПРН 3, ПРН 4, ПРН 11) відповіді на питання, практичне завдання, тестування; - набуття вмінь обґрунтовувати шляхи раціонального використання обмежених ресурсів в господарській діяльності (ЗК3, ЗК4, ЗК7, ЗК8, СК6, СК7, ПРН 5, ПРН 6, ПРН 9, ПРН 10, ПРН 12) практичне завдання, ситуаційні задачі; - набуття вмінь з'ясувати соціально-економічний зміст перетворень в економічній системі в процесі формування економічних засад сталого розвитку (ЗК3, ЗК4, ЗК7, СК9, СК10, ПРН 1, ПРН 4, ПРН 9, ПРН 24) відповіді на питання, практичне завдання, тестування; - набуття навичок використання в своїй діяльності як громадянина знання законів суспільно-економічного розвитку (ЗК3, ЗК4, ЗК7, СК9, СК10, ПРН 1, ПРН 4, ПРН 6, ПРН 9, ПРН 24) відповіді на питання, практичне завдання.
Обсяг і форми контролю	8 кредити ECTS (240годин): 60годин лекції, 60 годин практичні заняття; підсумковий контроль – екзамен
Вимоги викладача	робота з рекомендованими літературними джерелами, вчасна і якісна підготовка до практичних занять, висока активність підчас аудиторної роботи, дотримання принципів академічної доброчесності
Умови зарахування	згідно з навчальним планом

ВІДПОВІДНІСТЬ СТАНДАРТУ ОСВІТИ І ОСВІТНІЙ ПРОГРАМІ

Компетентності

Інтегральна компетентність: здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в економічній сфері, які характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, що передбачає застосування теорій та методів еко-номічної науки

ЗК3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК7. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК8. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК9. Здатність до адаптації та дій в новій ситуації.

СК6. Здатність застосовувати економіко-математичні методи та моделі для вирішення економічних задач.

СК7. Здатність застосовувати комп'ютерні технології та програмне забезпечення з обробки даних для вирішення економічних завдань, аналізу інформації та підготовки аналітичних звітів.

СК9. Здатність прогнозувати на основі стандартних теоретичних та економетричних моделей соціально-економічні процеси.

СК10. Здатність використовувати сучасні джерела економічної, соціальної, управлінської, облікової інформації для складання службових документів та аналітичних звітів.

Програмні результати навчання

ПРН 1 Асоціювати себе як члена громадянського суспільства, наукової спільноти, визнавати верховенство права, зокрема у професійній діяльності, розуміти і вміти користуватися власними правами і свободами, виявляти повагу до прав і свобод інших осіб, зокрема, членів колективу.

ПРН 3 Знати та використовувати економічну термінологію, пояснювати базові концепції мікро- та макроекономіки.

ПРН 4 Розуміти принципи економічної науки, особливості функціонування економічних систем.

ПРН 5 Застосовувати аналітичний та методичний інструментарій для обґрунтування пропозицій та прийняття управлінських рішень різними економічними агентами (індивідуумами, домогосподарствами, підприємствами та органами державної влади).

ПРН 6 Використовувати професійну аргументацію для донесення інформації, ідей, проблем та способів їх вирішення до фахівців і нефахівців у сфері економічної діяльності.

ПРН 9 Усвідомлювати основні особливості сучасної світової та національної економіки, інституційної структури, напрямів соціальної, економічної та зовнішньоекономічної політики держави.

ПРН 10 Проводити аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, визначати функціональні сфери, розраховувати відповідні показники які характеризують результативність їх діяльності.

ПРН 11 Вміти аналізувати процеси державного та ринкового регулювання соціально-економічних і трудових відносин.

ПРН 12 Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.

ПРН 21 Вміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик економічних систем різного рівня, а також особливостей поведінки їх суб'єктів.

ПРН 23 Показувати навички самостійної роботи, демонструвати критичне, креативне, самокритичне мислення.

ПРН 24 Демонструвати здатність діяти соціально відповідально та свідомо на основі етичних принципів, цінувати та поважати культурне різноманіття, індивідуальні відмінності людей.

СТРУКТУРА ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ (НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ)

Лекція 1.	Виникнення і розвиток економічної теорії як науки.	Практичне заняття 1 (ПЗ 1)	Розвиток економічної теорії як науки	Самостійна робота	Формування основ економічного аналізу. Економічна думка у стародавньому світі та у середньовіччі. Меркантилізм, фізіократи, класична школа, соціалістична ідея, маржиналізм. Сучасні напрямки економічної науки. Розвиток економічної думки в Україні
Лекція 2.	Предмет і метод економічної теорії.	ПЗ 2	Предмет, метод і функції економічної теорії		Функції економічної теорії. Теоретико-пізнавальна функція. Методологічна функція. Практична функція. Позитивна економічна теорія. Нормативна економічна теорія. Економічна теорія і економічна політика. Економічна теорія в системі економічних наук.
Лекція 3-4.	Економічні потреби та суспільне виробництво.	ПЗ 3-4	Безмежність потреб та обмеженість ресурсів		Крива виробничих можливостей. Альтернативні витрати. Результати суспільного виробництва. Сукупний суспільний продукт та його структура. Необхідний продукт. Додатковий продукт. Вимірювання результатів суспільного виробництва. ВВП, ВНП, ЧНП, НД. Номінальні та реальні показники. Національне багатство.
Лекція 5.	Власність. Економічна система та сучасні типи економічних систем.	ПЗ 5	Економічна система суспільства. Відносини власності.		Типи і еволюція економічних систем. Традиційна, командно-адміністративна, ринкова економічні системи. Ринкова трансформація економіки України.
Лекція 6-7.	Суспільно-економічний розвиток, його критерії та етапи.	ПЗ 6-7	Закономірності та особливості розвитку перехідних економік		Етапи суспільно-економічного прогресу. Формацийний та загальноцивілізаційний підходи до типізації суспільства. Суспільно-економічна формація. Технологічні уклади та промислові революції. Постіндустріальне суспільство.
Лекція 8.	Товарна форма організації суспільного виробництва. Товар та його властивості	ПЗ 8	Форми організації суспільного виробництва та їхня еволюція.		Товар та його властивості. Споживча вартість, корисність (гранична корисність продукту, закон спадної граничної корисності), мінова вартість, вартість, цінність.
Лекція 9.	Гроші та їх функції.	ПЗ 9	Теорія грошей та грошового обігу		Закони товарно-грошового обігу. Інфляція: сутність, причини, форми проявлення та соціально-економічні наслідки.
Лекція 10-11.	Ринок та ринкова економіка.	ПЗ 10-11	Ринкова економіка: суть, структура та інфраструктура		Ринковий механізм. Суб'єкти ринкових відносин. Ринок факторів виробництва. Ринок товарів та послуг. Фінансовий ринок. Ринкова інфраструктура.
Лекція 12.	Конкуренція і монополія	ПЗ 12	Конкуренція і монополія у ринковій економіці		Моделі ринків. Чиста конкуренція. Чиста монополія. Монополістична конкуренція. Олігополія.
Лекція 13-14.	Основи теорії попиту і пропозиції.	ПЗ 13-14	Попит і пропозиція. Теорія ринкової рівноваги.		Ринкова рівновага. Рівноважна ціна. Еластичність попиту та пропозиції.
Лекція 15.	Капітал: його оборот і нагромадження.	ПЗ 15	Капітал як економічна категорія товарного виробництва		Наймані праця. Особливості товару робоча сила. Вартість товару робоча сила. Заробітна плата.
Лекція 16.	Домогосподарства в ринковій економіці	ПЗ 16	Домогосподарства. Сімейні доходи, їх рівень, джерела і структура		Рациональний споживчий вибір. Криві байдужості та бюджетна лінія.
Лекція 17-18.	Підприємство і підприємництво.	ПЗ 17-18	Підприємництво у ринковій економіці.		Види підприємств. Приватне підприємство. Державне підприємство. Товариство. Корпорація. Основні сучасні організаційно-правові форми підприємств.

Лекція 19.	Валовий дохід підприємства, економічні витрати і прибуток	ПЗ 19	Прибуток на капітал і фактори, що його визначають. Економічна роль прибутку.		Поведінка підприємств у сфері ринкового ціноутворення. Встановлення ціни на підставі цін конкурентів, методом “середні витрати + прибуток в межах певної норми рентабельності”, на підставі цільового прибутку, відчуття цінності товару, в межах товарного асортименту.
Лекція 20.	Зайнятість та безробіття в ринковій економіці	ПЗ 20	Зайнятість і безробіття.		Фрикційне, структурне, сезонне, циклічне безробіття. Соціально-економічні наслідки безробіття.
Лекція 21.	Розподіл доходів у ринковій економіці	ПЗ 21	Доходи, їхні джерела й розподіл		Сутність, види та джерела формування доходів. Номінальні і реальні доходи. Функціональний розподіл доходів.
Лекція 22-23.	Галузеві особливості функціонування капіталу. Аграрні відносини. Рента	ПЗ 22-23	Ринкові відносини в аграрному секторі економіки		Земельна рента, її сутність, види й механізм утворення. Ринок земельних ресурсів. Ціна землі.
Лекція 24-25.	Галузеві особливості функціонування капіталу. Торговельний капітал.	ПЗ 24-25	Галузеві особливості функціонування капіталу. Торговельний капітал.		Торговельний капітал. Форми торгівлі та інститути інфраструктури ринку товарів.
Лекція 26-27.	Галузеві особливості функціонування капіталу. Позичковий капітал. Ринок капіталів	ПЗ 26-27	Галузеві особливості функціонування капіталу. Позичковий капітал. Ринок капіталів		Фінансовий ринок. Кредитно-банківська система. Види банків. Механізм утворення банківського прибутку.
Лекція 28.	Господарський механізм та державне регулювання ринкової економіки	ПЗ 28	Господарський механізм та державне регулювання ринкової економіки		Змішана економіка. Національно-історичні моделі змішаної економіки.
Лекція 29.	Світове господарства. Форми міжнародних економічних відносин	ПЗ 29	Інтернаціоналізація господарського життя і світовий ринок.		Форми міжнародних економічних відносин. Концепції трансформації.
Лекція 30.	Економічні аспекти глобальних проблем та їх вплив на економічний розвиток України	ПЗ 30	Глобалізація економіки та загально цивілізаційні проблеми людства		Суперечності глобалізації та її моделі. Взаємопов’язаність і передумови вирішення глобальних проблем.

ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА ТА МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ

Література	Методичне забезпечення		
		Література	Методичні матеріали
Література	Методичне забезпечення	1. Кушнір В.С. Основи економічної теорії : навч. Посібн. / В.С. Кушнір, Мазнев Г.Є., Рижков Г.Є. – Х. : ХДТУСГ, 2001. – 242 с.	1. Онегіна В.М., Батюк Л.А., Кравченко Ю.М. Економічна теорія: практикум: 3-ге вид., переробл. і доповн. Харків: ДБТУ, 2024. 40 с.
		2. Мочерний С.В. Економічна теорія / С. В. Мочерний – К. : Академія, 2003. – 471 с.	2. Економічна теорія: методичні вказівки до підготовки індивідуального навчально-дослідного завдання для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти денної та заочної форми здобуття освіти зі спеціальності 051 «Економіка», 073 «Менеджмент» /Державний біотехнологічний університет; авт.- уклад.: В.М. Онегіна, Ю.М. Кравченко. - Харків : [б.в.], 2024. - 14 с.
		3. Економічна теорія : навч. посіб. / Л. С. Шевченко, О. А. Гриценко, О. С. Марченко та ін. ; за заг. ред. Л. С. Шевченко. – 2-ге вид. – Харків : Право, 2019. – 268 с.	3. Економічна теорія: методичні вказівки до проведення семінарських занять з дисципліни для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти ден. та заоч. форми здобуття освіти зі спеціальності 051 «Економіка», 073 «Менеджмент»/ укладач: Онегіна В.М., Кравченко Ю.М.; ДБТУ.- Харків : 2024. - 63 с.
		4. 5.Політична економія / За ред В.Г. Федоренка - К.: Алерта, 2008. – 487с.	4. Економічна теорія: курс лекцій для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти ден. та заоч. форми здобуття освіти зі спеціальності 051 «Економіка», 073 «Менеджмент»/ В.М. Онегіна , В.В. Антощенкова, Ю.М. Кравченко./ДБТУ.- Харків : 2024. - 114 с.
		5. Основи економічної теорії / Анатолий Уразов, Ирина Саух, Ольга Викар-чук. К.: Центр навчальної літератури, 2019. 312с.	5. Економічна теорія: методичні вказівки для самостійного вивчення дисципліни для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти ден. та заоч. форми здобуття освіти зі спеціальності 051 «Економіка», 073 «Менеджмент»/ укладач: Онегіна В.М., В.В. Антощенкова, Кравченко Ю.М.; ДБТУ.- Харків : 2024. - 34 с.
		6. Основи економічної науки: навч. посібник для самост. підгот. до курсов. екзамену та комплекс. держ. екзамену з економ. теорії / Н. П. Мацелюх та ін.; Нац. ун-т держ. податкової служби України. К.: Центр учб. літ., 2015. 324 с.	
		7. Пушкаренко П.І. Економічна теорія. Модульний курс: підручник. Суми: Університетська книга, 2015. 384 с.	
		8. Таранюк Л. М. Потенціал і розвиток підприємства: навчальний посібник / Л. М. Таранюк. Суми: Видавничо-виробниче підприємство «Мрія-1», 2016. 278 с.	
		9. Чепінога В.Г. Економічна теорія: підручник / В.Г. Чепінога В.Г. – К.: Юрінком Інтер, 2011. 656 с.	
		10. Економічна теорія /Під редакцією Предборського В.А. – К.: Кондор, 2003. — 492 с.	
		11. Туган-Барановський М. Основи політичної економії / Наук. ред., авт. пе-редмови і вступ. статті С. М. Злупко. – Львів: Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2003.	

СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ

СИСТЕМА		БАЛИ	ДІЯЛЬНІСТЬ, ЩО ОЦІНЮЄТЬСЯ
1 семестр	100 бальна ECTS (стандартна)	до 60	60% від усередненої оцінки за виконання практичних завдань та засвоєння блоку самостійної роботи
		до 40	40 % результат підсумкового тестування
2 семестр	100 бальна ECTS (стандартна)	до 50	50 % від усередненої оцінки за виконання практичних завдань та засвоєння блоку самостійної роботи
		до 10	10 % виконання ІНДЗ
		до 40	40 % результат підсумкового іспиту

НОРМИ АКАДЕМІЧНОЇ ЕТИКИ ТА ДОБРОЧЕСНОСТІ

Всі учасники освітнього процесу (в тому числі здобувачі освіти) повинні дотримуватися кодексу академічної доброчесності та вимог, які прописані у положенні «Про академічну доброчесність учасників освітнього процесу ДБТУ»: виявляти дисциплінованість, вихованість, поважати гідність один одного, проявляти доброзичливість, чесність, відповідальність.